

„Google fordítóval visszafordította szlovákra”.

BESZÉLGETÉS A SZLOVÁKNAK LENNI CSODÁS CÍMŰ
KORTÁRS SZLOVÁK IRODALMI ANTOLÓGIÁRÓL

Karádi Éva: Akkor most szépen jött a végszó, mert Mészáros Tünde éppen azt kérdezte, hogy mi van például a szlovákokkal. Tudjuk, az antológia címeből, hogy „Szlováknak lenni csodás”, de nézzük ezt meg közelebbről is. Amiket kiválasztottam kóstolónak, azok részben versek, amiket a Németh Zoli fordított, és részben prózák, amiket Mészáros Tünde. Kezdjük a versekkel.

Michal Rehuš: *Nyilatkozat a szlovák irodalomból való kilépésről*

Generator X: *Ködfolt*– Négy költő közös műve.

Mirka Abelová: *Szlováknak lenni csodás*

[felolvassa a fordító: Németh Zoltán]

ORCSIK ROLAND: Olyan, mintha te írtad volna.

DECZKI SAROLTA: A *Szlováknak lenni csodás* meg olyan, mint Tóth Krisztina *Közép-Kelet-Európai triptichonja*, csak sokkal viccesebb.

KARÁDI ÉVA: Akkor mégis találtunk közös vonásokat...

CSORDÁS GÁBOR: Magyarak lenni is baromi jó.

RAJSLI EMESE: És pont ugyanolyan, mint szlováknak lenni.

MÉSZÁROS TÜNDE: Én akkor itt rákötnék erre a *Szlováknak lenni csodás*ra rögtön az első könyvét Samko Tále álnéven író Daniela Kapitáňová *Könyv a temetőről* című regényéből egy részlettel. És azt hiszem, hogy ez jó folytatása lesz a Mirka Abelová-versnek. Annyit kell tudni, hogy ez egy negyvenvalahány éves szellemileg visszamaradott férfinak a szövege.

Daniela Kapitáňová: *Könyv a temetőről* (részlet)

[felolvassa a fordító, Mészáros Tünde]

MÉSZÁROS TÜNDE: Ez volt Daniela Kapitáňová. És akkor most egy kicsit líraibb dologgal folytatnám, ez Veronika Šikulová rövid novellája. Magyarul egyébként megjelent már három kötete, leginkább a *Menettér*tí című regényét tudom ajánlani. Ez tényleg nagyon komplex és nagyon jól megírt könyv, a L'Harmattanál jelent meg, a Karádi Éva által szerkesztett Valahol Európában sorozatban.

* Csordás Gábor, Deák Renáta, Deczki Sarolta, Karádi Éva, Mészáros Tünde, Németh Zoltán beszélgetése elhangzott a Szépiírók Társasága Tavaszi Fesztiválján („Duna menti irodalom”), 2022. április 22-én a budapesti Három Holló Kávéházban az Insula Vicina workshopon.

Ez csak egy kis ízelítő az ő stílusából.

Veronika Šikulová: *Csitt legyen*

[felolvassa a fordító: Mészáros Tünde]

A harmadik részlet abból a kötetből van, ami most jelenik meg, szintén a L'Harmattan Kiadónál. Silvester Lavrík: *Vasárnapi sakkpartik Tisóval*. Ennek is egyes szám első személyű az elbeszélői módja. Aki az egészet elmondja, valóban létezett személy, illetve ennek a valaha létezett személynek a szájába adja az író a mondanivalóját. Ami azért érdekes, mert a Tiso-féle fasiszta állam idején, illetve annak a kezdeteinél, a gyökereinél, tehát kb. 1933-tól 1941-ig tart a történet, és aki elmondja, az autista, illetve az autista spektrumnak valamelyik részén mozog. És ez a lány később Tiso írnoka lett. S az, hogy a szerző tulajdonképpen egy autistával mondatja el a történetet, lehetővé teszi számára, hogy olyan kérdéseket tegyen fel, és olyan szögekből szemlélje az egészet, amelyet saját maga nem tett volna meg. Tehát nagy szabadságot adott azzal a saját maga kitalálta elbeszélőnek, hogy ő milyen szemszögből tudja vizsgálni a történéseket, a '33 és a '44 közötti történéseket. De ebben a részben épp nem annyira a történelemről lesz szó.

Silvester Lavrík: *Vasárnapi sakkpartik Tisóval* (részlet)

[felolvassa a fordító: Mészáros Tünde]

KARÁDI ÉVA: Akkor most beszéljessünk a szlovákokról.

NÉMETH ZOLTÁN: Az antológiát nemcsak összeállítottam, hanem az utószót is én írtam hozzá. Sokat gondolkodtam azon, hogy milyen legyen ez a válogatás, próbáltam elkülöníteni az egyes antológiatípusokat, majd pedig reflektálni arra, milyen lehetőségeim vannak.

Van olyan antológiatípus, amely megpróbál valamiféle objektivitásra törekedni. Ebben az esetben szükséges feltérképezni, milyenek a kortárs szlovák irodalom erővonalai, majd pedig ebből kell kiválogatni a legkanonikusabb, legfontosabb prózaírókat és költőket.

Egy másik típusú antológia tudatosan szubjektív: ha ezt az elvet követem, akkor csak azokat a szerzőket, illetve szövegeket válogatom be, amelyek közel állnak hozzám.

A harmadik pedig az az antológiatípus, amelynek van valamiféle vezérelve: mondjuk ilyen a generációs, amelyet például Orcsik Roland csinált, hogy fiatalokra koncentrált. Vagy pedig egy konkrét stílus, esetleg valamilyen problematika vagy irányzat mentén kellene szerveződnie.

Innét jutottam el oda, hogy nem lehet a kontextustól elvonatkoztatni: attól, hogy a szlovák irodalom egy szomszédos nyelvnek az irodalma, ráadásul van kb. félmillió magyar, aki Szlovákiában él, és akik között több a műfordító, mint más nyelvek esetében, sőt mondhatni folyamatosan fordítanak szlovák irodalmat. Valószínűleg nem ilyen antológiát állítottam volna össze például a maláj irodalomból, ahol mondjuk 50 évente van lehetőség válogatást készíteni, és amely irodalomnak egy vagy két magyar fordítója van.

Merthogy a szlovák irodalmat elég sokan fordítják magyarra. Van egy *Kalligram* folyóirat, volt egy *Lettre*, rendszeresen közöl szlovák irodalmat az *Irodalmi Szemle* is. Nem tehetünk úgy, mintha a szlovák irodalom ne jelenne meg folyamatosan magyarul. A szlovákiai magyar költők vagy prózaírók kb. 70 százaléka fordított már szlovák irodalmat, éppen ezért a szlovák irodalomnak nemcsak az első vonala olvasható például magyarul, hanem még mondjuk gyengébb szerzők is.

Vagyis úgy döntöttem, hogy a fentebb vázolt három koncepciót fogom ötvözni.

Pavel Vilikovský például azért került be, mert fontosnak tartottam, hogy a szlovák irodalom (akkor még) élő klasszikusa jelen legyen az antológiában.

Emellett saját vesszőparipáim is bekerültek az antológiába: például vonzódásom az álnevek iránt. És ez a kortárs szlovák irodalomban is erős vonulat, a fiktív identitások, az ún. misztifikáció irodalma a szlovák (és egyébként a cseh) közegben is legalább olyan erőteljes, mint a magyarban, vagyis általa párbeszédbe tud lépni a két irodalom.

További szubjektív vonzódás, amiről már szó volt: a transzkulturális viszonyrendszer, a nyelvváltás vagy a kultúraközi viszonyoknak a tematizálása.

A harmadik a női, illetve a feminista irodalomhoz való vonzódásom.

A negyedik pedig, hogy jelenjen meg az antológiában maguknak a műfordítóknak a vonzódása, perspektívája is. Fontosnak tartottam, hogy az ő értékrendjük is jelen legyen a válogatásban. Tehát például Csehy Zoltáné, akit én élő klasszikusnak tartok, s akit megkértem, válasszon olyan költőket a szlovák irodalomból, akiket erősnek, fontosnak tart. Ugyanígy adtam szabad kezet Polgár Anikónak, és tulajdonképpen Mészáros Tündének is, vagyis hogy az antológia számára válogasson abból az anyagból, amit éppen fordít, és amelyet a legjobbnak, legizgalmasabbnak tart.

Magá a könyv tehát tudatosan ilyen mozaikos struktúrájú, ennek az öt-hat koncepciónak a lenyomatát viseli magán.

Vannak benne olyan szerzők, akikben több koncepció is megtestesül. Például a szintén élő klasszikus és transzkulturális, mert (részben) magyar származású és magyarul is író Mila Haugovában. Magyar nyelvű verseskötete, az *Őzgerinc* a Kalligram Kiadónál jelent meg. Vagy ott van Peter Macsovszky, aki szintén bilingvis szerző, több verseskötetét magyar nyelven írta, ráadásul kb. ötven álnevet működtet.

Vagy a nagyon régi kedvencem Michal Habaj, még az 1990-es évekből, amikor az első kötetei megjelentek. Most már ő is az élő klasszikus státuszában van a szlovák irodalomban, fordítják is. Mindenképpen akartam Habajt. Itt kell elmondanom, hogy vannak szerzők, akik kétszeresen, sőt háromszorosan is jelen vannak az antológiában: Michal Habaj például Michal Habajként és Anna Sneginaként is, álnéven írt verseivel.

ORCSIK ROLAND: Mit jelent a Snegina?

NÉMETH ZOLTÁN: Ő Jeszenyin azonos című poémájának főszereplője, akit szerelméről mintázott. Egy létező név, amit Habaj álnévként használt fel. De megjelenik az antológiában Peter Macsovszkyknak az a verse is, amelyben Babis Mihályt Google Fordítóval lefordította olaszra, majd pedig ezt Google Fordítóval visszafordította szlovákra – és ezt fordítottam én nem Google Fordítóval magyarra.

KÉRDÉS A HALLGATÓSÁGBÓL: Babbitstól mi?

NÉMETH ZOLTÁN: Máris mondom. Kiindulópontként a *Ballada Írisz fátyláról* című verse szolgált. Egyébként ez álneves vers, a misztifikáció szerint Paľo Kaláb vegyes, magyar–szlovák családból származó, vendéglátóipari szakközépiskolát végzett költőnek a verse (a vers lábjegyzetei is kicsit fura nyelven íródtak).

MÉSZÁROS TÜNDE: Macsovszky mindig ír egy pseudoéletrajzot is az álneveihez.

NÉMETH ZOLTÁN: És ami még nagyon fontos volt számomra, hogy az antológia versei, prózái legyenek párbeszédképesek a magyar irodalommal. Tehát például a Generator X-et nemcsak azért válogattam be, mert egy kollektív álnév (mint ahogy a Tsúszó Sándor is az), hanem azért is, mert a kortárs magyar irodalom poszthumán vonulatához, beszédmódjához is nagyszerűen kapcsolódik. És emellett az álneven keresztül mondjuk Spiegelmann Laurához és Rosmer Jánoshoz is, vagyis a magyar irodalom álneves regiszteréhez.

Szóval ilyen típusú dialogikus viszonyok kialakítása is cél volt.

DECZKI SAROLTA: ...és hát a dialogicitás nemcsak konkrétan poétikailag-tematikusan van jelen, hanem volt szó már erről az osztrák irodalom kapcsán is, a szlovén irodalom kapcsán is, hogy a nyelvek is egymásba csúsznak. És az általam ismert szlovák művekben is megfigyelhető, hogy mindenkinek van egy magyar nagymamája, akitől megtanul káromkodni. Szerettem volna, hogy Mészáros Tünde egyik kiváló nyelvi megoldása is elhangozzon: Šikulová *Menettértijében*, ahol a nagypapa káromkodik, és mindenféle nyelveket behoz. Eleve „gutten tággal” köszön, tehát itt a német nyelvi hatás – érte meg az édesanyjáért a kocsmába, tolja hazafelé talicskán, klasszikus jelenet: „egész úton szidta magyarul meg szlovákul: sej haj riha az apádmindenét-basszangyalát teremtetten (...)” Tehát mindenféle nyelveken szidja a nagymamát, és Tünde ezt úgy oldotta meg, hogy a magyar szavakat szlovákos írásmóddal írta.

Az általam ismert többi könyvben is van egy folyamatos hivatkozás a magyarokra, és a magyar nyelv mintegy stíluselemként vagy nyelvi rétegként megjelenik. És ezért arra lennék kíváncsi, hogy esetleg az osztrák vagy a német nyelvvel is van-e hasonló intenzív kapcsolat.

NÉMETH ZOLTÁN: Igen, ezzel kapcsolatban azt lehet megjegyezni, a szlovák irodalom több alkotásában megjelenik az, hogy félmillió magyar él Szlovákiában, a sokszínű nyelvi környezet vagy az interakció a szlovákiai magyarokkal, esetleg ennek a történelmi aspektusai. A német talán nem annyira...

KARÁDI ÉVA: Csak tematikusan, Pavel Rankov *Szeptember elsején* könyvében, ott szándékosan vannak olyan figurák kiválasztva, hogy van köztük német is vagy német nyelvűek is.

MÉSZÁROS TÜNDE: Ott van egy szlovák, van egy cseh, van egy magyar és van egy szlovák zsidó. A németiség inkább csak Pozsonyra volt jellemző. És hogy ez mennyire jelenik meg az irodalomban: úgy néz ki, hogy a szlovák irodalom – a klasszikusai – nem annyira Pozsony-bázisúak voltak. Még egy aspektusa van: Mindenhol megjelenik legalább egy magyar az összes kortársnál. De ha megnézed, ez 30 vagy 40 évvel ezelőtt nem volt igazán jelen, és ha volt, akkor a magyar egészen más szerepben volt.

Ez most trendi is, megkeresni, hogy miféle más őseink voltak valahol. És míg 50 évvel ezelőtt berakták a sutba vagy bezárták a kamrába, hogy ne is derüljön ki sehonnán: ez most inkább egy menő dolog, hogy fel tudsz mutatni ilyesmit is. Nagyon leegyszerűsítve.

CSORDÁS GÁBOR: És lengyelek?

NÉMETH ZOLTÁN: Lengyelek a szlovák irodalomban?

KARÁDI ÉVA: Katka Kucbelova könyve, a *Főkörtő* lengyel határterületen játszódik, ott ez tematizálva van.

ORCSIK ROLAND: Csehszlovákia felbomlása Jugoszlávia felbomlásához képest hogy úgy mondjam pozitív történet. Vér nélkül...De a cseh irodalom és a szlovák irodalom között ennek az antológiának az alapján, mint hogyha nem volna átjárás. Úgy, mint a horvát–szerb között volt régebben, és ma ugyan ha vannak is kapcsolatok, de komolyabb hatásról még nem beszélhetünk. Mi a helyzet a szlovák és a cseh irodalommal?

NÉMETH ZOLTÁN: Emlékszem egy tanulmányra, amely még a 90-es évek közepén íródott. Ebben arról volt szó, hogy a szlovák szövegirodalom csehes kifejezéseket is használ, cseh szavakat épít be a műbe. Biztos, hogy volt valamiféle nosztalgia Csehszlovákia iránt, de ezt nem nevezném általánosnak. Inkább egy szubkultúra volt talán. Lehet, hogy generációs is.

MÉSZÁROS TÜNDE: ...meg geográfiai: mert Pozsonyra például nagyon jellemzők ezek a csehzizmusok. A pozsonyiakról azt szokták mondani, hogy ott félig csehül beszélnek. Enigmatikus a mondanivaló.

NÉMETH ZOLTÁN: Igen, a nyugat-szlovákiai nyelvjárás.

ORCSIK ROLAND: Amikor én találkoztam szlovák írókkal, a *Vlna* folyóiratnál, akkor kérdezgettem, hogy mennyire vannak kapcsolatban veletek: veled, Zoli, Csehy Zolival, Polgár Anikóval, Vida Gergellyel – így kérdezgettem, és

nem nagyon ismerték a szlovákiai magyar irodalmat, a fiatalabbakat. Peter Šulej Grendelt ugye ismeri, meg a Tőzsért, de nem nagyon ismerték a többi-eket. Nem tudom, hogy ez változik-e. Most, hogy így te is Habajt fordítottál: van tőle egy kötet.

NÉMETH ZOLTÁN: Nem én fordítottam, hanem Merva Attila! Sőt, ez már a második kötete Habajtól. – Tudod, ennek földrajzi okai is vannak. Ha egy szlovákiai magyar író Pozsonyban él, akkor van lehetősége szlovák írókkal találkozni. De a szlovákiai magyar szerzők általában Dunaszerdahelyen vagy Komáromban élnek. Hát ott nem nagyon van lehetőség ilyen kapcsolatokat kialakítani. Persze nem lehet azt mondani, hogy ne lett volna valamilyen viszony, mert a Kalligramon keresztül volt. Másrészt pedig valóban az a helyzet, hogy a szlovákiai magyar irodalom sokkal inkább a magyarországi magyar irodalom felé fordult, és nem a szlovák felé.

Az utóbbi 30 évben Szigeti Lászlónak és a Kalligramnak volt leginkább szerepe a dialógus kialakításában. És ez alapvetően volt fontos mindkét irodalom számára.

Grendelé viszont egészen más pozíció: ő az egyetlen, aki részévé vált a szlovák irodalomnak is, sőt, akit szlovák íróknak is tekintenek. „Magyarul ír szlovák író”, ahogy a szlovák Wikipédián olvasható.

DEÁK RENÁTA: Grendel nagyon pozitív fogadtatásban részesült Szlovákiában, persze a szlovák fordításainak köszönhetően. Tagja volt a szlovák írószövetségnek is.

NÉMETH ZOLTÁN: A szlovák PEN Club elnöke is volt egy időben.

DEÁK RENÁTA: Azért, mert nagyon sokat fordították. Amit ő hozott akkor a 80-as években a szlovák irodalomba, az óriási dolog volt. A Grendel-féle regényírás inspiráló volt a szlovák írók számára. Az *Éleslövészet* című regénye óriási vitához vezetett az irodalmi lapokban. A szocialista realizmus abban az időben még elvárás volt Szlovákiában.

NÉMETH ZOLTÁN: Igen, hiszen evidensen hatott a szlovák irodalomra a lefordított könyveivel. Tőzsért viszont nem fordították szlovákra kötetről kötetre, illetve ha fordítottak tőle, nem figyeltek rá. És így tovább, ugyanez érvényes más szlovákiai magyar szerzőkre.

MÉSZÁROS TÜNDE: Pont azon gondolkodtam, hogy a szlovákiai magyar írókat fordították-e szlovákra egyáltalán. Grendelen kívül én még Gazdag Jós-káról tudok a szlovákiai magyarok közül.

DEÁK RENÁTA: Hunčík például nagyon sikeres volt.

NÉMETH ZOLTÁN: Igen, Hunčík eléggé sikeressé vált.

DEÁK RENÁTA: Őt is ismerik szerintem a szlovákok. De Hunčíknak csak egy szépirodalmi könyve van.

MÉSZÁROS TÜNDE: De százalékosan nagyon kevés, ahhoz képest, hogy hány szlovákiai magyar szerző van. És hány jelenik meg szlovákul.

DEÁK RENÁTA: A Kalligram még foglalkozott ezzel, fordította a szlovákiai magyar szerzőket szlovákra.

KARÁDI ÉVA: És akkor itt lehet azt is megemlíteni, hogy a magyar irodalomnak, tehát a magyarországi magyar irodalomnak viszont van jó szlovákiai recepciója, és ezért nagyon sokat tettek a magyar irodalom szlovákra fordítói, például Deák Renáta is, meg a Görözdí Judit, azzal, hogy Nádist meg Esterházyt bevezették, és konferenciákat tartottak róluk.

És hogy próbáltuk az egyensúlyt Deák Renátával helyrebillenteni: azzal, hogy tényleg olyan sikeres volt, most már hat évvel ezelőtt a szlovák díszvendégség a Magyar Könyvfesztiválon, és ebből az alkalomból 40 kötet jelent meg magyarul is, és volt recepciója is valamennyire. Szigeti Lacinak is van ebben komoly szerepe.

De hát ha talán kevésbé megoldott: mindjárt arról is fogunk hallani, hogy mi a helyzet Romániában, hogy ott mennyire van az ottani magyar irodalom és a román között átjárás meg dialógus. Itt most szerintem nem rossz a helyzet a szlovák és a magyar irodalom kölcsönös fordítása és recepciója terén.

DEÁK RENÁTA: Németh Zoli, te most voltál a Novotvar szlovák költészeti fesztiválon. Azt gondolom, hogy ennek kölcsönösnek kell lennie: az is nagyon fontos, hogy a szlovákiai magyar szerzők nyissanak a szlovákok felé, tehát hogy pl. egy Bázis fesztiválon legyen szlovák szerző is. És akkor lehet valamilyen kapcsolatot teremteni: tehát nemcsak a magyar felé nyitni, hanem a szlovák felé is. Nagyon fontos, hogy ez kölcsönös legyen.

MÉSZÁROS TÜNDE: Most, hogy behoztam ezt, hogy fordítanak-e szlovákiai magyar szerzőket: kettővel mögöttem itt ül N. Tóth Anikó, akit szintén fordítottak. De a Novotvarra téged is Németh Zoli, nem?

NÉMETH ZOLTÁN: Nem, a Novotvaron Macsovszky által régebben fordított szövegekről volt szó, a Novotvar-antológiába pedig angol fordítás került be. De azért vannak kapcsolatok. Persze Michal Tallóval paradox módon Kolozsváron ismerkedtem meg...

ORCSIK ROLAND: Keresni kell a kapcsolatot. Bár erre Kolozsvár is jó hely. Egyébként az érdekes, nem tudom, hogy a Grendelnek hogyan sikerült.

Ladik Katalin az, akit meg a horvátok meg a szerbek is, de inkább a szerbek szerb költőnek is tartanak. Van egy kortárs szerb női költőket bemutató antológia, és abban Ladik Katalinnak kiemelt helye van a szerb költőnők között.

MEDVE ZOLTÁN: A horvátoknál is... ott is besorolják a szerb költők közé.

NÉMETH ZOLTÁN: Radoslav Passia és Ivana Taranenková kortárs szlovák irodalomtörténetében Grendel és Hunčík néhány regényét is tárgyalják regionalizmus tárgyszó alatt. De az is nagyon érdekes, hogy a Plav.sk irodalmi portál körkérdésére, hogy mi volt az elmúlt 30 év legjobb szlovák verseskötete, prózakötete stb., Michal Hvorecký azt nyilatkozta, hogy az elmúlt 30 év legjobb szlovák prózakötete Alfonz Talamon *Samuel Borkopf: Mojim priateľom z predtrianonskej krčmy* (Samuel Borkopf: Barátaimnak, egy Trianon előtti kocsmából) című könyve. Miközben ugye tudjuk, hogy ez egy magyar nyelven megírt szöveg, amelynek Deák Renáta adott szlovák nyelvet, ő fordította szlovákra.

RAJSLI EMESE: Az újabb szlovák díszvendégséggel kapcsolatban az jut eszembe, hogy annak idején próbáltuk hívni Szlovéniát is. Szerbia is alig állt rá. Inkább Frankfurtba szeretnének menni...

ORCSIK ROLAND: Na, ez a provincializmus.

RAJSLI EMESE: És érdekes módon a szlovénok is. Szerbia végül eljött, de nem sok köszönet volt benne. Szlovénia meg nem, nekik a magyar az kicsinek számít.

KARÁDI ÉVA: Hát speciel az első, sikeres szlovák díszvendégségnek az előzménye az volt, hogy Párizsba készültek, és az nem jött össze, de megvolt a háttér a dologhoz meg a pénz, és annak voltunk mi a haszonélvezői itt az itteni díszvendégséggel. Azért persze, hogy inkább Nyugaton szeretnének...

DEÁK RENÁTA: Radoslav Passia könyve, amit említettél, Zoli, most meg fog jelenni magyarul is. Egy olyan átdolgozott változat lesz, amely egyrészt aktualizált, és egy külföldi közönségnek szól. Olyan verzió, ami először magyarul jelenik meg, de át lehet vinni német, angol, akármilyen fordításra. Mert bemutatja a '89 utáni szlovák irodalmat. És ez a recepción nagyon segít, hogy be lehessen a szerzőket valamilyen kontextusba tenni.

KARÁDI ÉVA: Azzal kapcsolatban, hogy itt a kultúraközvetítésnek is nagy szerepe van, szeretnék például arra utalni, hogy van ez az Anasoft litera-díj, ami egy olyan kezdeményezés, ami magát a szlovák irodalmat is föllendítette, kedvet csinált az írásos könyvkiadáshoz, mert olyan jól lett megszervezve, olyan promóciós lehetőséget is teremtett az íróknak. Mint nálunk az Aegon-díj próbált lenni. És akkor az is számít, amiről szó volt: támogatás kell, meg fellendítés kell a helyi irodalomnak, az irodalmi műhelyeknek, hogy legyen mit fordítani, ahhoz kell, hogy élő legyen az irodalom, hogy aztán legyen mit csereberélni.

NÉMETH ZOLTÁN: És ehhez egy nagyon érdekes adalék, hogy az Anasoft literán nemcsak a szlovák nyelven írók kaphatnak díjat, hanem például Alexandra Salmela eredetileg finn, Irena Brežná német és Hunčík Péter magyar nyelvű regénye is felkerült a listára. Salmela esetében viszont talán eldönthetetlen, hogy vajon finnül vagy szlovákul írta eredetileg...

DEÁK RENÁTA: Finnül írta... és lefordították szlovákra.

KARÁDI ÉVA: Finnországban volt ő olyan szerző, hogy nem oda való, mert máshol született, és hogy ő milyennek látja a finneket. És ez nagyon izgalmas volt a finneknek.

NÉMETH ZOLTÁN: És amikor a finnek díjat akartak neki adni, akkor derült ki, hogy a kiírás szerint csak finn állampolgár kaphatja meg. Az *Irodalmi Szemlé*-ben most fog megjelenni egy tanulmány, Balázs Renáta a szerzője, amely azt is érinti, hogy Salmela forradalmasította a finn díjak rendszerét, és ugyanez érvényes Szlovákiára is, ahol az Anasoftot módosították miatta, merthogy regényének eredeti nyelve a finn volt, bár szlovák állampolgár.

DEÁK RENÁTA: Szlovák származású, de tinédzserkorában került ki Finnországba. Brežna is emigráns. Hunčík meg Szlovákiában élő magyar szerző, de annyira az ottani helyzetről írja a könyvét, hogy egyszerűen ez megkerülhetetlen a szlovákok számára is.